

הכנסת העשרים ושלוש

יוזמים : חברי הכנסת

בנימין גנץ

יאיר לפיד

משה יעלון

גבי אשכנזי

אבי ניסנקורן

מאיר כהן

מיקי חיימוביץ'

עפר שלח

יועז הנדל

אורנה ברביבאי

מיכאל מרדכי ביטון

חילי טרופר

צבי האוזר

אורית פרקש הכהן

קארין אלהרר

מירב כהן

יואל רזבוזוב

אסף זמיר

יזהר שי

אלעזר שטרן

מיקי לוי

עומר ינקלביץ'

פנינה תמנו

ע'דיר כמאל מריח

רם בן ברק

אלון שוסטר

יואב סגלוביץ'

רם שפע

בועז טופורובסקי

אורלי פרומן

איתן גינזבורג

אנדרי קוז'ינוב

עידן רול

הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון – הגבלת כהונת ראש הממשלה לשתי תקופות כהונה רצופות, או שמונה שנים המאוחר מבין השניים), התש"ף-2020

הוספת סעיף 13א.1 בחוק-יסוד: הממשלה¹, אחרי סעיף 13 יבוא:

13א. לא יכהן חבר כנסת כראש הממשלה במשך יותר משתי תקופות כהונה רצופות, או שמונה שנים רצופות, המאוחר מבין השניים. "הגבלת כהונת ראש הממשלה לשתי תקופות כהונה רצופות"

ד ב ר י ה ס ב ר

חוק-יסוד: הממשלה קובע שחבר הכנסת שהרכיב ממשלה יעמוד בראשותה. בממשל דמוקרטי קיימת חשיבות רבה לתחלופה של העומד בראש המערכת כדי למנוע ניוון וניתוק. דמוקרטיה אינה מלוכה, והכרחי שלא ייווצר שלטון שבראשו עומד אותו אדם במשך שנים ארוכות.

הגבלת כהונת ראש ממשלה לשתי קדנציות רצופות בלבד, או שמונה שנים, מייצרת, מצד אחד, אפשרות לתחלופה בשלטון, ומצד שני, מבטיחה יציבות שלטונית, שכן התמריץ של ראש הממשלה הוא לשמר את הקואליציה שלו ולא למהר לבחירות נוספות ותקופת שמונה השנים מייצרת את האיזון הראוי לאור העובדה שכהונת ראש הממשלה במדינת ישראל אינה תקופה קשיחה.

לפיכך מוצע לקבוע הגבלת חוקתית שלפיה כהונת ראש הממשלה תוגבל לשתי קדנציות רצופות, או שמונה שנים רצופות, המאוחר מבין השניים. למען הסר ספק, יצוין שמגבלה זו אינה עוסקת בזהות המפלגה שהעומד בראשה ירכיב את הממשלה, וייתכן שתהא זו אותה המפלגה במשך עשרות שנים. זאת כדי לממש את רצון העם אם יש רוב המבקש לשמר מדיניות קיימת.

הדוגמה המובהקת ביותר למודל זה היא ארצות הברית, שם נקבע בחוקה שהנשיא לא יוכל לכהן יותר משתי קדנציות ואולם בהבדל משיטת הממשל בישראל שם מדובר בתקופות כהונה קשיחות.

עוד יצוין, כי מי שמכהן כיום כראש ממשלת ישראל, חבר הכנסת בנימין נתניהו, תמך בשנות התשעים בהגבלת על כהונת ראש הממשלה במסגרת "חוק הבחירה הישירה".

הצעות חוק דומות בעיקרן הונחו על שולחן הכנסת העשרים על ידי חברת הכנסת קארין אלהרר וקבוצת חברי הכנסת (פ/20/1530; הוסרה מסדר היום ביום כ"ה בתמוז התשע"ז (19 ביולי 2017)), על ידי חברי הכנסת אחמד טיבי ואוסאמה סעדי (פ/20/1149; הוסרה מסדר היום ביום כ"ה בתמוז התשע"ז (19 ביולי 2017)), על ידי חברת הכנסת מרב מיכאלי וקבוצת חברי הכנסת (פ/20/1516; הוסרה מסדר היום ביום כ"ט בחשוון התשע"ו (11 בנובמבר 2015)); (פ/20/2956 הוסרה מסדר היום ביום ח' בשבט התשע"ח (24 בינואר 2018)); (פ/20/2957; הוסרה מסדר היום ביום כ"ה בתמוז התשע"ז (19 ביולי 2017)) ועל ידי חברת הכנסת מרב מיכאלי (פ/20/5243).

הצעת חוק בעניין זה הונחה על שולחן הכנסת העשרים על ידי חבר הכנסת יאיר לפיד וקבוצת חברי הכנסת (פ/20/4717; הוסרה מסדר היום ביום ח' בשבט התשע"ח (24 בינואר 2018) (פ/20/5334; הוסרה מסדר היום ביום

¹ ס"ח התשס"א, עמ' 158.

טו בחשוון התשע"ט (24 לאוקטובר 2018).

הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת העשרים ושתיים על ידי חבר הכנסת בנימין גנץ וקבוצת חברי הכנסת

(פ/22/153).